

VAN DE REDACTIE EN HET BESTUUR

Dit jaar is een bijzonder jaar. We herdenken allereerst de 70e sterfdag van Janusz Korczak (1878-1942), maar daarnaast vieren we het 30 (!) jarig bestaan van de Janusz Korczak Stichting, opgericht in 1982. Noteer alvast **ZATERDAG 6 OKTOBER**

2012 in uw agenda, want dat is de dag waarop we het **KORCZAK FESTIVAL** vieren in het kinderrechtshuis te Leiden. Een dag die u niet mag missen! Een uitnodiging volgt uiteraard nog.

Het voorjaar, dat dit jaar prachtig leek te beginnen, maar nu toch weer op zich laat wachten, brengt in ieder geval een nieuw bulletin op uw deurmat. We hebben ons best gedaan om er een boeiend geheel van te maken met veel interessante informatie. Deze keer bijt Joop Berding de spits af met zijn bijdrage voor onze vaste rubriek, de 'Kleine Revue'. Verderop in het bulletin een verslag van de jongerenconferentie, die afgelopen november in Bergen aan Zee is gehouden. Op het inlegvel een impressie in tekst en beeld van diezelfde conferentie. Jan v.d. Born heeft voor ons weer een boekje gerecenseerd (het geheim van Adderhorst van Lex Kater) en op het prikbord vindt u het aangrijpende levensverhaal van de in november overleden kunstenaar en Korczak-pupil Isaac Celnikier door onze bestuursvoorzitter Theo Cappon. Wij wensen u veel leesplezier!

UIT HET WERK VAN KORCZAK

Kleine Revue

De blik op kinderen, aldus Korczak, zou meer gevuld moeten zijn met zelfvertrouwen en vanuit het eigen perspectief opgebouwd. Korczaks hoofdwerk *Hoe houd je van een kind* eindigt niet voor niets met de woorden dat de bezieling in laatste instantie uit jezelf dient te komen. Korczak bezielt, dat is zeker, maar hoe heeft de lezer van zijn werk dit innerlijk verwerkt, wat is daarvan zichtbaar en voor met name kinderen merkbaar? In deze vaste rubriek, vernoemd naar het beroemde kindertijdschrift: *Kleine Revue*, doen we het verzoek aan een aantal

lezers om een paar vragen te beantwoorden. Uiteraard staat daarbij het werk van Korczak centraal. Wij hopen dat de beantwoording van de vragen in de geest van Korczaks kinderkrant persoonlijke bijdragen oplevert, zonder opsmuk of volzinnen. Dit keer worden de vragen beantwoord door Joop Berding, sinds jaar en dag bevoegd bestuurslid van de Janusz Korczak Stichting.

1. De kennismaking

In 1985 las ik het boek *Het geminachte kind* (1980) van Guus Kuijer. Deze was tot dan toe voornamelijk bekend als schrijver van zeer succesvolle kinderboeken, zoals *Op je kop in de prullenbak*. In het boek fulmineerde Kuijer tegen de kindervijandigheid van onze samenleving, in het spoor van de zogenaamde 'antipedagogen' zoals Miller en Von Braunmühl die in die jaren van zich lieten horen. Hun slogan was 'weg met de opvoeding'. Kuijer leek eenzelfde boodschap uit te dragen en daarbij verwees hij naar, zoals hij schreef 'de grote Janusz Korczak'. Die naam was mij op dat moment nog geheel onbekend, maar wat Kuijer schreef intrigeerde me wel. Ik werkte zelf toen aan mijn doctoraalscriptie in de pedagogiek over de antipedagogiek en de effectiviteit van Gordon-cursussen maar 'ontdekte' Korczak net te laat om iets met zijn ideeën te kunnen doen. Na mijn afstuderen in 1986 las ik voor het eerst Korczaks hoofdwerk *Hoe houd je van een kind* en was ik voorgoed 'verkocht'.

2. De inspiratie

Aanvankelijk sprak het biografische aspect van Korczaks leven en werk mij het meest aan. Hier was kennelijk een man die zijn leven geheel in dienst van het kind had gesteld, die er als pedagoog niet op uit was een coherente theorie te formuleren of een mooi begrippensysteem te bouwen. Een man die een ultieme keuze had gemaakt, namelijk bij 'zijn' kinderen te blijven toen ze werden afgevoerd naar het vernietigingskamp. Ik denk dat veel mensen die kennismaken met Korczak net als ik onder de indruk zijn van dit levensverhaal en de context waarin het zich afspeelde – die van de Jodenvervolging, het antisemitisme en de systematische vernietiging. Ik ben als het ware door dit levensverhaal 'gegaan' om bij de pedagogische inhoud te kunnen uitkomen.

Toen ik met Korczaks pedagogiek aan de slag ging – zijn boeken en artikelen lezend en vele commentaren daarop – wilde ik niet in die geschiedenis blijven ‘hangen’. Een pedagoog heeft vooral met het hier en nu en met de toekomst te maken, niet zozeer met het verleden. Ik merkte ook dat in gesprekken met andere opvoeders het historische verhaal weliswaar indruk maakte maar het doordenken van de actuele vragen en problemen in de opvoeding soms blokkeerde. De pedagogische inhoud van Korczaks werk is zo onvoorstelbaar rijk, veelzijdig en fantasievol. Ook na vele malen herlezen, is zijn werk nog steeds even fris en verrassend en in veel gevallen zo radicaal anders dan wat vele andere pedagogen te berde brengen. De laatste jaren heb ik me vooral met Korczak beziggehouden vanuit het perspectief van de rechten van het kind, kinderopvoeding en het vormgeven aan pedagogische praktijken in de ‘geest’ van Korczak.

3. De praktijk

In 1990 publiceerde ik een artikel in het wetenschappelijke blad *Pedagogisch Tijdschrift*, onder de titel ‘De veelzijdige pedagogiek van Janusz Korczak’. Het was een van de eerste artikelen over Korczak in Nederland en ik zette me daarin vooral af tegen het beeld van Korczak als ‘anti-pedagoog’. Toen ik dat artikel schreef had ik een duidelijk doel voor ogen: Korczak presenteren aan een wetenschappelijk georiënteerd publiek. Op dat moment was Korczak in Nederland allesbehalve een bekende naam en zeker niet in de (pedagogische) wetenschap. Niet lang daarna richtte ik me meer op de pedagogische praktijk en ontdekte mogelijkheden om Korczaks ideeën te presenteren in de wereld van de kinderopvang. Dat resulteerde in 1995 in het boek *Kinderen zijn al groot* waarin ik (kort) het levensverhaal en de pedagogiek van Korczak beschreef en naging hoe die in de kinderopvang zou kunnen worden toegepast. Het boek vond zijn weg in de kinderopvang, alhoewel het niet stoelde op een daadwerkelijke praktijk – die was er immers niet. Voor mijn tweede boek over Korczak, *In de ban van het kind* (2005 dus tien jaar later) had ik een ronde door Nederland gemaakt, veel kindercentra bezocht en kon toen op basis van mijn observaties en gesprekken veel beter beschrijven hoe kindercentra à la Korczak werkten en konden werken. Ik gaf cursussen en trainingen. Het geheel mondde in 2010 uit in de brochure *Janusz Korczak voor pedagogisch medewerkers* (samen met Anouk Brink en Inge Smit) die breed in de kinderopvang aftrek vond. De kinderopvang is dus voor mij een ‘laboratorium’ geweest om Korczaks ideeën uit te proberen. Ook op andere plekken probeerde ik Korczaks stem te laten doorklinken: bijvoorbeeld in het pabo-opleidingsboek *Schoolpedagogiek* (met

Wouter Pols), waarin, voor het eerst in een dergelijk opleidingsboek, een heel hoofdstuk aan Korczak is gewijd. Ook internationaal vond ik een forum om Korczaks ideeën te presenteren. Vanaf 2009 ben ik jaarlijks deelnemer aan de seminars die in Geneve worden georganiseerd door het VN Kinderrechten comité dat het Verdrag over de rechten van het kind monitort. Ik mocht daar steeds een pedagogische inbreng hebben, gebaseerd op Korczaks visie op kinderrechten. Alles overziend ben ik dankbaar dat ik zo veel gelegenheid heb gekregen om de unieke visie van Korczak aan een heel breed publiek te presenteren. (En ik ben nog lang niet klaar ...)

4. de ‘foto’

Vele woorden en beelden dringen zich op. Toch een keuze: mijn favoriete Korczak-citaat: “Wij geven jullie niets. Géén God, want die moet je zelf in je eigen hart zoeken, in een eenzaam gevecht. Géén vaderland, want dat moet je uit eigen gevoelskracht en door nadenken vinden. Géén mensenliefde, want er bestaat geen liefde zonder vergeving, en vergeven is moeilijk, een last die eenieder zelf moet torsen. Wij geven jullie slechts één ding: het verlangen naar een beter leven dat nog niet bestaat, maar wel eens zàl bestaan, een leven in waarheid en gerechtigheid. Misschien zal dit verlangen jullie tot God, tot een vaderland en tot liefhebben brengen” (uit de bundel *Von Kindern und anderen Vorbildern*, p. 138; vertaald door René Görtzen).

5. De toekomst

Ik denk dat we meer dan ooit pedagogische visies nodig hebben zoals die van Korczak omdat het ideaal van een democratische en rechtvaardige samenleving waarin ieder tot zijn recht komt steeds opnieuw moet worden verdedigd en veroverd. Dat is de politieke kant van Korczaks werk. De pedagoog Korczak houdt opvoeders een spiegel voor en vraagt: wie ben je eigenlijk zelf? Die vraag noopt tot zelfonderzoek maar ook tot de zorg voor zichzelf. Korczak blijft een onuitputtelijke bron van inspiratie.

ACTIVITEITEN JKS

Korczak Jongerenconferentie 2011 in het Zeehuis in Bergen aan Zee

door de ogen van een eerstejaars medeorganisator- Leonie de Bot

Wie ben jij? En waar kom jij vandaan?

Gedurende 48 uur gaan we op onderzoek in de wereld van kinderen met een niet Nederlandse ach-

tergrond. Het thema blijkt goed voor een optimaal bezochte conferentie en het Zeehuis in Bergen aan Zee is dan ook bezet tot de laatste kamer. Met zo'n 85 man gaan we de eerste avond in die wordt ingeluid door een activiteit waarbij we in groepjes over verschillende Korczak thema's een creatieve presentatie voorbereiden. Ik loop rond met mijn camera en ben getroffen door de aandacht waarmee deze voor elkaar onbekende mensen naar elkaar luisteren en gezamenlijk iets aan het creëren zijn. Korczak in de praktijk! De resultaten zijn evenredig en we worden ontroerd, aan het lachen gebracht en tot nadenken aangezet met levendige verbeeldingen van Korczak gekoppeld aan waar wij nu als mens en maatschappij tegenaan lopen.

Daarna verspreiden mensen zich over het gebouw en de omgeving om met elkaar te praten. In een kleine zaal wordt de film *De Japanse levensles* vertoond en er is gelegenheid om een presentatie over het Korczak ontwikkelingsproject in Ghana of een djembé workshop bij te wonen.

Ongeacht onze keuze serveert de keukenploeg een lekkere avondmaaltijd in de varianten vlees, vegetarisch, halal, zoutarm en glutenvrij. Gesproken over respect voor diversiteit!

's-Avonds is het hilariteit alom tijdens het improvisatie toneel. Korte verhaaltjes met een pedagogisch thema worden al dan niet ála Korczak uitgespeeld door een vrijwillige mix van deelnemers, workshopleiders en staf. We worden getrakteerd op een optreden naar aanleiding van de djembé workshop en wanneer blijkt dat de muzikante die zou komen spelen af heeft moeten zeggen, organiseert Alina een sing-along uurtje met gitaar en liedjes en gedichten uit alle windstreken door en voor wie zich geroepen voelt.

De volgende mogen we gelukkig rustig van start met een zondagochtend concert van Korczak Stichting bestuurslid Maartje op haar harp, begeleid door Rens Cappon op viool. Het is muisstil en werkelijk heel erg mooi!

En dan is het voorbij voor iedereen het goed en wel in de gaten heeft. Sommige mensen schuiven aan voor de lunch, anderen vertrekken richting huis. De ingevulde evaluatieformulieren belonen dit weekend met een 8,5: dit was een zeer geslaagde conferentie! Nu wensen dat al die inspiratie en tools voor de praktijk ook daadwerkelijk handen en voeten zullen krijgen in het dagelijkse leven, 85 paar bijvoorbeeld!

blader door naar pagina 7 en 8 voor een impressie in tekst en beeld van diezelfde conferentie en kijk voor het uitgebreide verslag op onze website.

Janusz Korczak: inspirator voor mensen in het primair onderwijs

Op 24 februari 2012 rolde van de persen de gloednieuwe, 16 pagina's full-colour brochure *Janusz Korczak: inspirator voor mensen in het primair onderwijs*, geschreven door Arie de Bruin en Anouk Brink. Aan de hand van zeven kernbegrippen - respect - rechtvaardigheid - participatie - dialoog - vandaag - kijken & luisteren en zelfreflectie - wordt op een heel toegankelijke en praktische manier beschreven hoe je als leerkracht met de ideeën van Korczak aan de slag kan. De brochure bevat vele aansprekende citaten van Korczak die aanzetten tot nadenken en is te bestellen via onze website.

Nash Dom Zomerkamp 2012

Het kinderkamp Nash Dom wordt al jaren georganiseerd door de Janusz Korczak Stichting in Amsterdam en in Moskou. Sinds 2009 bestaat er ook een Nederlands Nash Dom-kamp. Het kamp wordt gedraaid door vrijwilligers die (al dan niet) professioneel vaker met kinderen te maken hebben. 'Nash Dom' betekent 'ons huis'. Het is een plek waar plaats is voor alle kinderen met al hun verschillende achtergronden. De vorige kampen in Nederland waren een groot succes, voor de kinderen én voor de ouders en daarom organiseren we er dit jaar weer een. ***Wij zijn nog op zoek naar kinderen die deze zomer graag met ons mee willen!***

Op het kamp gaan kinderen mee van *5 tot 13 jaar*. Zij worden ingedeeld naar leeftijd in vier groepen, met twee begeleiders voor elke groep: een papa en een mama.

In die 'families' trekken de kinderen met elkaar op: we eten en spelen samen, bereiden toneelstukjes voor en helpen mee in de keuken. Daarnaast doen we ook met het hele kamp leuke activiteiten: we spelen *Levend Cluedo* in het bos, we maken zelf muziek en er worden ook workshops gegeven door de begeleiders, maar ook door de kinderen zelf! Komende zomer wordt het kamp gehouden van *4 t/m 11 augustus 2012*. De locatie is in de buurt van Meppel op De Lindenhorst en het kamp kost €175,-. Dit is inclusief overnachtingen, eten en drinken, eventuele uitjes en begeleiding, maar exclusief het vervoer naar de kamplocatie en terug. Wij vinden dat alle kinderen die mee willen, mee moeten kunnen. De kosten mogen hierin geen belemmering

zijn. Wanneer dit wel zo is, neem dan contact met ons op en dan zoeken we samen naar een oplossing. Op onze website www.nashdom.nl kun je meer informatie vinden: praktische informatie over het kamp, verhalen en foto's van vorige kampen en achtergrondinformatie over Janusz Korczak. Ook het inschrijfformulier voor het kamp is op deze website te vinden!

Als er verder nog vragen zijn, dan kun je mailen naar nashdomnl@gmail.com

Hopelijk tot ziens in 'Nash Dom'!

PRIKBORD

leuke info op het www

Een bijzondere publicatie is te downloaden via bijgaande link: http://www.coe.int/t/commissioner/Activities/themes/Children/PublicationKorczak_en.pdf

www.geschwisterbuecherei.de Een leesplek, genoemd naar Korczak. Een bezoekje waard!

<http://hetkind.org> 'inspireert, legitimeert en verbindt iedereen die is toegewijd aan de ontwikkeling van kinderen en jonge mensen'

Isaac Celnikier, schilder van de Shoah.

Isaac Celnikier, pupil in Korczak's weeshuis van 1933-1939, overleed op 11 november jl. in Parijs. Op deze plaats is het goed om even stil te staan bij zijn bijzondere leven.

Isaac werd op 8 mei 1923 te Warschau geboren in een Joods gezin.

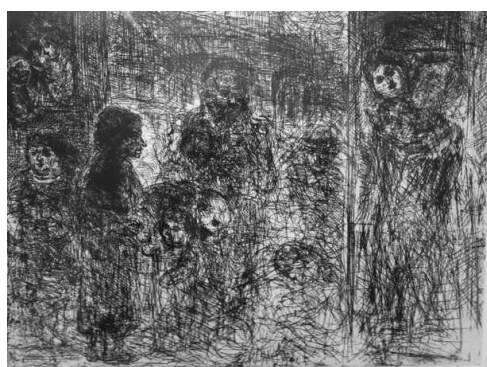
Vanwege zijn hartkwalen en de moeilijke gezinsomstandigheden werd hij in 1933 als 10-jarige opgenomen in Dom Sierot (Korczaks kinderkamp). Korczak was als een 2e vader voor hem. Over Korczak schreef en sprak Isaac herhaaldelijk. Isaac

zei in zijn laatste interview (n.a.v. van de grote expositie van zijn werk in het Auschwitz Memorial Centre) het volgende over hem: "Korczak legde elke avond zijn oor op mijn borst om naar mijn hartslag te luisteren. Hij bleef naast mijn bed zitten als ik het benauwd had. Ik leed aan endocarditis (beschadigde hartkleppen)."

Op jonge leeftijd was hij al enthousiast met tekenen en schilderen bezig. In 1937 schildert hij het decor voor de toneelvoorstelling 'Zal er morgen oorlog zijn' geschreven door Alexander Lewin, een naaste medewerker van Korczak. In het weeshuis liet Korczak regelmatig toneelstukken door de kinderen opvoeren.

Toen in 1939 de oorlog uitbrak werd Isaac door zijn moeder en zus uit het weeshuis van Korczak weggehaald om te vluchten naar de stad Bialystok (zijn ouders waren al enige tijd gescheiden). Isaac: "Korczak probeerde mij uit alle macht bij zich te houden. Hij geloofde nog steeds in de redelijkheid van de Duitsers. Ik weet niet of hij zich wel realiseerde dat hij 200 kinderen onder zijn hoede had, die allemaal zouden worden vergast in Treblinka". Wat er in Bialystok gebeurde was afgrijselijk. Isaac, zijn moeder en zuster werden onmiddellijk naar het ghetto gedirigeerd. Hij werkte daar in een timmerbedrijf. Toen het ghetto in 1943 werd leeg gehaald (de ouderen, vrouwen en kinderen werden op transport gesteld en vergast in Treblinka) werd Isaac, als jonge man, naar de beruchte gevangenis van Lomza gezonden. Vanaf die datum heeft hij nooit meer iets van zijn familie gehoord. In de gevangenis van Lomza werd Isaac te werk gesteld als schilder. Wat een gotspe, de bewakers brachten familiefoto's naar hem en hij moest ze vervolgens omzetten in schilderijen.

Na een aantal maanden werd Isaac overgebracht naar kamp Stutthof. Lopend naar de poort van het kamp passeerde hij mooie villa's met zwanen in de vijvers. Het waren de verblijven van de SS-officieren. Wat hij daar zag en onderging was ten hemel schreiend: "Ik zag voor mijn ogen hoe de kampbeulen een Joodse jongen, die ze zelf eerst halfdood geranseld hadden, dwongen om zijn eigen vader met een knuppel dood te slaan. Zulke dingen gebeurden iedere dag. Vrouwen moesten soms dagen lang in de vrieskou staan, met enkel een dun hemdje aan. Ik zag ze voor mijn ogen bezwijken of zelfs smeken om de dood". Met veel geluk (hij moest op de dode lichamen drie cirkels schilderen - 'Keine Goldzähne' = geen gouden tanden) overleefde Isaac deze hel en werd eind januari 1944 overgebracht naar Auschwitz-Birkenau. In 1945, bij het naderen van de geallieerden, staat Isaac op de lijst voor de doden-

transporten naar Mauthausen, maar bij gebrek aan plaats, wordt hij overgebracht naar Sachsenhausen en vervolgens naar Flossenburg. Isaac raakt tenslotte gewond aan zijn been ten gevolge van de beschieting (door de geallieerden) van de trein, die hem naar Dachau moet brengen. De Amerikanen vinden hem stervend tussen de doden.

Na zijn ontslag uit het ziekenhuis wil Isaac naar Polen teruggaan en richt een verzoek aan de Sovjet-bevelhebbers om hem daarbij te helpen. Hij sluit zich dan aan bij een groep oud-Sovjet-gevangenen, maar allen worden gearresteerd aan de Tsjecho-Slowaakse grens en beschuldigd van hoogverraad tegen de Sovjets. Het feit, dat Celnikier, als Jood, niet alleen heeft kunnen ontkomen aan de Shoah, maar ook nog probeert om weer in Polen te komen, terwijl zijn overgebleven geloofsgenoten alles doen om dat land te ontvluchten, schijnt onvoorstelbaar te zijn, en dat maakt hem verdacht. De groep wordt geïnterneerd in het kamp Sumperk, in Moravië, in afwachting van uitzetting naar de Gulag. In afwachting van het transport moest Isaac overwinningsschilders voor de Russen schilderen. Twee dagen voor het transport kon hij met een pasje als 'banderole'-schilder het kamp verlaten en ging met zijn schildersspullen op weg alsof er niets aan de hand was en verdween in de straatjes van Sumperk. Vandaar vluchtte hij naar Praag, waar hij werd opgevangen door de organisatie Caritas. Stap voor stap kon hij het gewone leven weer oppakken. Isaac mocht zich inschrijven aan de Hogeschool voor toegepaste kunst en had het voorrecht te werken bij Emil Filli, een belangrijke exponent van de kubistisch-expressionistische school in Tsjecho-Slowakije. Daar begint Isaac te werken aan zijn grote serie schilderijen over de Shoah, o.a. de beroemde Birkenau-triptiek. Later voltooide hij zijn indrukwekkende serie gravures 'La mémoire gravée' (de gegraveerde herinnering). Deze serie werd in 1993, samen met de Nederlandse Korczak-tentoonstelling, geëxposeerd in het verzetsmuseum te Gouda. In 1957 vestigt Isaac Celnikier zich, samen met zijn zoon Jacob uit zijn eerste huwelijk, definitief in Parijs. Hij huwt er Anne Szulmajster en krijgt met haar nog twee prachtige kinderen, Joshua en Sarah. In de loop der jaren hebben we op een bijzondere wijze kennis gemaakt met de familie. Het zijn goede vrienden geworden. Isaac vertelde altijd in dankbare woorden over Korczak.

De teraardebestelling op de Joodse afdeling van de grote begraafplaats Bagneux in Parijs was een waardig afscheid van deze bijzondere man, met een ongelooflijk en soms onwaarschijnlijk leven...

Theo Cappon.

WWW.KORCZAK.NL voor veel informatie over Korczak. Kijk onder actueel om alle recente berichten te lezen. Hier plaatsen wij ook graag uw bijdragen. Mail deze naar Joop Berding (jwa.berding@wanadoo.nl).

Kinderen hebben klachtrecht bij VN-Kinderrechtencomité

20 december 2011

Kinderen en hun vertegenwoordigers kunnen dankzij een nieuw protocol een klacht indienen bij het VN-Kinderrechtencomité als hun rechten, vastgelegd in het Kinderrechtenverdrag of andere facultatieve verdragen, geschonden worden. Dat staat in het derde facultatieve protocol bij het Kinderrechtenverdrag.

De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties heeft het protocol over de instelling van een communicatieprocedure op 19 december aangenomen. Kinderen en hun vertegenwoordigers kunnen pas klagen als de nationale rechtsmiddelen zijn uitgeput. Het protocol treedt pas in werking drie maanden na ratificatie door tien landen.

Bron: Verenigde Naties; Defence for Children International Nederland

Leerstoel Kinderrechten aan Universiteit Leiden

De Universiteit Leiden heeft een UNICEF-leerstoel Kinderrechten. Ton Liefwaard bekleedt sinds 15 maart de functie van UNICEF-hoogleraar.

Met de nieuwe leerstoel gaat de universiteit meer investeren in wetenschappelijk onderzoek op het gebied van kinderrechten. Met meer kennis op dit terrein kunnen rechters, advocaten en medewerkers van ontwikkelingsorganisaties beter geïnformeerd worden over de rechten van het kind op grond van het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Onder studenten is er vraag naar onderwijs over de internationale kinderrechten.

De UNICEF-leerstoel gaat nauw samenwerken met leerstoelhouder Jeugdrecht Mariëlle Bruning, die zich specifiek richt op de positie van minderjarigen in het Nederlandse recht. Ton Liefwaard is gepromoveerd op onderzoek naar de rechtspositie van kinderen in detentie. Hij is verbonden aan het Willem Pompe Instituut van de Universiteit Utrecht. Daarnaast is hij rechter-plaatsvervanger bij de Rechtbank Amsterdam.

Bron: UNICEF

'Welzijn asielzoekerskind moet meewegen'

Kinderombudsman Marc Dullaert pleit voor een overgangsregeling voor alle asielzoekerskinderen die voor 1 juli 2010 Nederland zijn binnengekomen. Dat staat in het rapport 'Wachten op je Toekomst', dat hij 8 maart aan minister Gerd Leers van Immi-

gratie, Integratie en Asiel heeft aangeboden. Asielzoekerskinderen lopen psychische schade op door de lange procedures en de onzekerheid over het in Nederland mogen blijven. Om het welzijn van de kinderen te kunnen beoordelen, moet er een apart meetinstrument komen dat hun welzijn toetst, inclusief schade en worteling. De uitkomst daarvan moet meewegen in de verblijfsvergunningprocedure, stelt Dullaert. Kinderen van vreemdelingen hebben vaak andere belangen dan hun ouders. Ze nemen meer deel aan de samenleving en wortelen daarin. Het is niet logisch om kinderen als ‘aanhangsel’ van hun ouders te beschouwen en hun belangen en rechten niet afzonderlijk te wegen, aldus Dullaert.

Bron: *De Kinderombudsman*

NIEUWE PUBLICATIES

Het geheim van Adderhorst

Wanneer ben je geboren?

Is dat belangrijk?

Ja, dat denk ik wel.

Dat was in 1946, ongeveer een jaar na het einde van de tweede wereldoorlog. Waarom dat belangrijk is? Omdat gedurende mijn hele jeugd de tweede wereldoorlog - en trouwens tot op dit moment – deel uit maakte, en dus maakt, van mijn leven. Het is er onlosmakelijk mee verbonden.

Maar je hebt die oorlog toch niet meegemaakt?

Nee, maar toch.

Bovendien heb ik begrepen dat men het al snel veel te druk had met de wederopbouw en de oorlog de oorlog wilde laten.

Dat is zo. Ik herinner me nog dat het op de lagere school over Jan Pierewiet en de Deltawerken ging. Maar dat maakt het nog ingewikkelder. Naar de oorlogservaringen van je ouders moest je vragen. Uit zichzelf vertelden ze daar niet over. Ze lieten het liever achter zich. Spontaan kwamen die verhalen niet. Maar er waren de herdenkingen op 4 en 5 mei. En vooral de tocht van school naar Bloemendaal, waar een herdenkingsmonument stond voor de daar geëxecuteerde verzetsstrijders. Er waren de verhalen over het verzet, het dagboek van Anne Frank en ‘Het meisje met het rode haar’. Verhalen over de Jodenvervolging en de boeken van Lou de Jong met bijbehorende televisieserie. Je had het niet meegeemaakt, maar toch werd het een deel van je leven. Er was een vaag gevoel dat je er iets mee te maken had, dat je ergens schuld aan had, voor verantwoordelijk was.

Dat gevoel bekruipt mij opnieuw als ik het boek van Lex Kater ‘Het geheim van Adderhorst, Geluk en verdriet van een joodse familie’ lees. Het joodse

gezin moet onderduiken en wordt verspreid over heel Nederland. Lex Kater, 4 jaar oud, wordt Lex de Koning en brengt de rest van de oorlog als onderduiker bij een pleeggezin door. Er wordt hem wel iets verteld, maar het echte verhaal blijft een geheim voor hem, niet meer dan een gevoel.

Als ik de door Lex Kater voor kinderen geschreven kernachtige, maar met emotie geladen, zinnen lees dan bekruipt mij ook dat vaag angstige onlustgevoel weer. Met Lex vraag ik mij af waarom moest dit zo, waarom de Joden, kon dit niet anders? Lex en zijn familie overleven, maar al die anderen, familie en bekenden, zijn verdwenen. Waarom zijn wij er nog en zij niet?

De zoektocht naar zijn oorlogsverleden en pleegouders begint met het vinden van een schat: oude familiefoto's en brieven, die gevonden worden op Adderhorst. In het boek maakt Lex duidelijk wat het inhoudt om Jood te zijn en wat Joods-zijn voor hem betekent. Hij vertelt welke schade de oorlog na mei 1945 nog aanricht als het gezin weer bij elkaar komt.

Lex is nu in de 70, maar de oorlog heeft hem al die jaren niet verlaten. Net als het Joods-zijn zit ook de oorlog in zijn lijf. Lex Kater weet zijn geschiedenis helder en met nuance te beschrijven. Er is niet alleen verdriet, maar ook geluk.

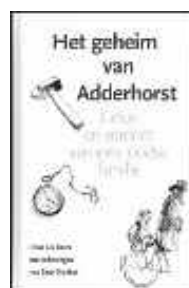
Een boek om samen, kinderen, ouders en grootouders, te lezen. Er leven zeker nog meer verhalen, die vertelt zouden moeten worden.

Lex Kater eindigt met de volgende oproep:

“Lieve kleinkinderen en kinderen van de hele wereld: natuurlijk ben je wel eens ergens bang voor. Dat is menselijk. Maar als andere mensen worden onderdrukt of vernederd of gediscrimineerd, doe dan je best om strijdbaar te zijn. Om te zeggen: dit klopt niet! Durf voor ze op te staan. Ook als je daarbij zelf gevaar loopt. Dan ben je een echte held.”

Als ik dit lees moet ik natuurlijk aan Janusz Korczak denken, die in Augustus 1942 samen met zijn weeskinderen uit Warsaw vertrekt naar Treblinka om nooit meer terug te komen. Dat geeft hetzelfde gevoel.

Jan van der Born

Lex Kater “Het geheim van Adderhorst, Geluk en verdriet van een joodse familie” uitgeverij de Kunst, 2011

impressies Korczak conferentie 2011

Defence for children (DCI)

Carla van Os van DCI was de laatste tijd veel in het nieuws rondom de discussie over de Angoleese jongen Mauro die uitgezet dreigde te worden en zit nu voor ons. In de workshop 'Recht op respect voor je (vernederlandste) identiteit' zet ze ons aan het denken over wat 'recht op identiteit' betekent in het geval van minderjarige asielzoekers. Een zeer informatieve workshop met een helder betoog wat leidde tot meer

inzicht in de rechten van kinderen en 'mooie discussies met vernieuwende ideeën'!

Ons waarnemen in beeld

In de eetzaal leidt Aafke Vermeijden, werkzaam bij de Justitiële Jeugdinrichting Het Keerpunt, de workshop 'Ons waarnemen in beeld. Doen we met onze manier van kijken elkaar recht?' Door middel van een tekenopdracht, stukjes film en foto's van

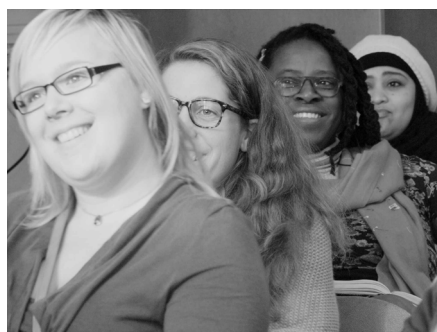
zelfgemaakte maskers van jongeren uit de inrichting, neemt Aafke ons actief mee in een stuk bewustwording van hoe gewend we zijn om de buitenkant te stigmatiseren en gaan we zien wat er nog meer te zien valt.

De psyche en de Islam

In de ontvangsthal spreekt psychiater Salah Sidali over de psyche en de islam vanuit een Marokaans referentiekader. Salah gaat o.a. in op de grote lijnen die hij ziet in Marokkaanse manier van opvoeden en de culturele achtergrond uit het land van herkomst. Daarin schuwt hij persoonlijke verhalen over zichzelf en zijn rol als Marokkaans-Nederlandse vader niet. Er komt geanimeerde discussie op gang over hoezeer je kan en mag veralgemeniseren om een boodschap helder te maken.

Jongere van de straat aan het woord

Jonathan Martinez was zelf ooit een jongen van de straat, compleet met alle activiteiten die God verboden heeft. Nu leidt hij Stichting Waarheid om als ervaringsdeskundige jongeren zoals hijzelf verder te helpen. Aan de hand van een opname waarin hij deelnam aan het programma 'De Wandeling' van de EO vertelt hij zijn verhaal. Toen hij in de cel belandde, trof hij een hulpverleenster van een

hele nieuwe soort. Iemand die echt in hem geloofde! Dat maakte alles anders en gaf hem de kansen die hij nu anderen ook geeft. "Jonathan Martinez heeft me geleerd dat elk individu een goede reden heeft om te doen wat hij of zij doet."

Marokkanenbrug

Marco Kranenbrug presenteert: 'Marokkanenbrug, oorzaak en gevolg van een lastig integratieproces.' Hij is een Nederlander van deels

Friese afkomst maar kan qua uiterlijk doorgaan voor een Marokkaan. Laat zijn interesse nou ook juist die kant op willen toen hij 16 jaar geleden geïntrigeerd raakte door de vraag waarom Marokkaanse mensen besluiten naar Nederland te komen. Nu helpt hij met zijn stichting om een brug te slaan tussen twee culturen in een lastig integratieproces. 'Interessant om te zien wat er bij mensen omhoog komt als ze nadenken over

oorzaken van de lastigheid van dit integratieproces.' zegt een deelnemer van Marokkaanse origine.

Op bezoek in elkaars heilige huisjes

In de deze workshop treffen we drie dynamische en bijzondere vrouwen. Lettie Kuijvenhoven is directrice van Christelijke basisschool De Vuurvogel die samenwerkt met de islamitische Bilalschool waar Amal Matil docente godsdienstonderwijs is. Rolinka Klein Kranenburg is dominee zonder gemeente en mét twitter account en tevens docente op de Vuurvogel. De drie vrouwen stralen ieder op geheel eigen wijze enthousiasme en inspiratie uit. Lettie Kuijvenhoven is met haar verhaal over de workshopmethode van de Vuurvogel de ster van de middag. "Lettie is een heel inspirerende mens. Ik vraag me meteen af of dat ook in mijn school mogelijk is?" en "Wat een grote positiviteit stralen deze mensen uit. Wat nemen ze veel mee van Janusz Korczak!"

Van probleem- naar successchool

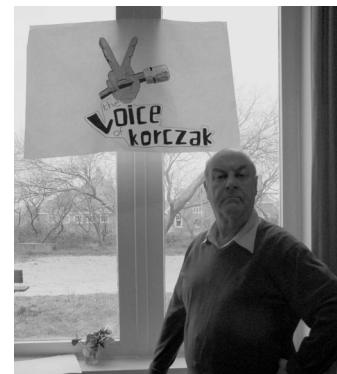
Het relaas van Ruud Sahertian over zijn succes met een voormalige probleemschool. Hij wist als directeur van de kansarme 'zwarte' probleemschool Frankendael een succesnummer in opbouw te maken. Met oog voor mensen zorgde hij er eerst voor dat er eenheid en kwaliteit in het team kwam om er vervolgens voor te zorgen dat ook 'probleemkinderen' tot hun recht en betere prestaties kwamen. "Ik heb hier meer geleerd over meervoudige intelligentie" vertelt een deelnemer.

Een bewustmakend spel

Het (diversiteits)spel Caleidoscopia, geleid door Hans Götze van Het Natuurlijk Hart en Simten Goren van Synthese. Mensen worden met specifieke instructies met elkaar aan de praat gebracht met als doel overeenkomsten en verschillen te (h)erkennen en echt contact te maken met elkaar. "Een zeer bewustmakend spel" en 'zowel professioneel als privé zeer waardevol en toepasbaar."

Kunst als stem van het kind Kunstenaar Senad Alic begeleidt een workshop over het in beeld brengen van wat er in je leeft. Samen met Stichting Vrolijkheid organiseert hij deze activiteit voor kinderen van

asielzoekers. "Met kunst als middel is het mogelijk om op eigen kracht ervaringen te verwerken." vertelt hij. De deelnemers zoeken uit een grote selectie een ansichtkaart die ze aanspreekt en maken daar een kunstwerk omheen op doek. "Deze workshop bewees me dat je niet ellenlang moet praten om psychische inzichten te krijgen of iemand een stem te geven."

OPROEP

Nieuws van de Janusz Korczak Stichting per email ontvangen? Mail uw emailadres aan ons door: info@korczak.nl

'Het Janusz Korczak Bulletin' is een uitgave van de Janusz Korczak Stichting en verschijnt 2x per jaar

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het secretariaat:

Postbus 70048
1007 KA Amsterdam
tel. 020 644 70 18
fax 020 644 81 54
info@korczak.nl
www.korczak.nl

Redactie Inge Smit, Theo Cappon en Anouk Brink
Foto's Theo Cappon
Opmaak Serge van Maris

Deze nieuwsbrief kunt u ook via uw e-mail ontvangen, stuur hiervoor een e-mail naar info@korczak.nl onder vermelding van Janusz Korczak Bulletin